

i stvarnost], izlazi da su Morići ugledni predstavnici sarajevskog esnafa, ipak pobunjenici, možda i zulumčari, zadavljeni nakon hitre osude 1757, prekasno pomilovani, žaljeni i opjevani.

Premda neke od ovih pjesama baladnog karaktera svojom estetskom vrijednošću mogu suvereno stati uz bok Hasanaginici, autorica se ne udaljava od historijske identifikacije pjesme: pomno i predano unosi red i u povijest i u predaju. U uvodnim poglavljima [Morići u Sarajevu prema literaturi i dokumentima i Braća Morići u krugu porodice Morić] prati prve tragove o braći, objavljuje saznanja o njihovim trgovačkim kretanjima, saznanja o veličini obitelji Morić. Čini to strpljenjem povjesničara i arhivista, starije podatke revidira, a neki netom otkriveni dokumenti umanjuju našu predodžbu o Morićima-zulumčarima.

Prva književnohistorijska analiza ove pjesme iz pera Hamdije Kreševljakovića iz 1939. spominje devet zapisanih varijanti pjesme o Morićima, dok analiza Đ. Buturović počiva na 28 varijanti ove pjesme koja traje do u naše dane. Većinu pjesama [i fragmenata] iznašla je autorica u zapisima ili ih je sama snimila, a 12 ih je već ranije publicirano. Obilno navodi i sve što se dalo dokučiti o interpretatorima pjesme [devetorica su pjevači, a svega tri pjevačice-kazivačice]. Uz pomoć etnomuzikologa pjesmama su pridodane i muzičke transkripcije a autorica konstatira da muzički primjeri pjesme o Morićima pripadaju tzv. malovaroškoj tradiciji pjevanja, od primjera koje je zabilježio Kuba pa sve do najnovijih zapisa. Prema autoričinoj atribuciji, kolijevka pjesme o Morićima je Sarajevo. Poznatu tvrdnju da najstariji zapis biva i najvredniji opet će jednom opovrći i primjer ove pjesme: Petronovićev zapis iz 1867. mnogo je manje razvijen i dotjeran negoli Kulinovićev 31 godinu kasnije.

Drugi dio knjige [Braća Morići i usmena tradicija] traži najstručnije balansiranje između povijesti i tradicije. Vrijedno polazište je Bašeskijeva

kronika. Mladi kroničar snalazio se od 1757. u kaotičnom vremenu kako je najbolje znao, a Đ. Buturović svaku njegovu tvrdnju procjenjuje i pokušava dokazati kako i zbog čega braća Morići postaju popularni, a njihova majka jedna od najtragičnijih heroina naše usmene poezije.

Zaista vrijedan i iscrpan prilog autorice je poglavlje: **Interesovanje za usmenu baladu o braći Morićima**. Ovdje vidno mjesto zauzima njezin prikaz jedinstvenog Mompurgovog rada: **I fratelli Ibro e Pašo Morić nell'intuizione popolare della ballata bosniaca**, Bari 1962. - Treći program Radio-Sarajeva br. 14 -1976. donosi prijevod ove studije, a spomenut ću da je i Olinko Delorko prikazao ovaj rad u Narodnoj umjetnosti br. 2/1963, str. 208-209.

Uz tri osnovna interesa za baladu o Morićima [zapisivač usput komentira zapis, pjesma zanima proučavatelje Morićeva vremena, te napokon i književne historičare] autorica ne zanemaruje i četvrti pravac: braća Morići bivaju i inspiracijom književnika [tako Ive Andrića i Jakše Kušana] pa nam daje naslutiti koliko se njihova književna inspiracija podudara s poviješću.

Treći dio knjige čini građa i tu autorica donosi 28 iznađenih varijanata i 19 fragmentarnih zapisa pjesme o Morićima. Kao prilozi slijede: predaje, pričanja, memorati o Morićima [šteta što ih autorica ne analizira pojedinačno], zatim tri arhivska dokumenta o Morićima i iscrpne bilješke. Ovoj književnohistorijskoj monografiji pridodan je i engleski sažetak.

NIVES RITIG-BELJAK